

Høringsnotat - Forslag til ny midlertidig forskrift om støtte som følge av ekstraordinære utgifter til elektrisk kraft for jordbruks- og veksthus

1. Innledning og bakgrunn

Stortinget fastsatte 20. desember 2021 Midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (strømstøndsloven). Etter lovens § 4 er Olje- og energidepartementet gitt myndighet til å kunne fastsette forskrift med nærmere bestemmelser om hvem som har rett til stønad og til å utvide ordninger til nettkunder som driver landbruksvirksomhet. Med hjemmel i denne bestemmelsen fastsatte departementet midlertidig forskrift 10. februar 2022 nr. 201 om støtte som følge av ekstraordinære utgifter for jordbruks- og veksthusnæringen (strømstøtteforskriften). Denne forskriften gir grunnlag for å utbetale strømstøtte til aktive jordbruksforetak og veksthus.

Strømstøndsloven gjaldt opprinnelig for energibruk i perioden fra og med desember 2021 til og med mars 2022, og det samme gjaldt også for strømstøtteforskriften. I forbindelse med behandlingen av Prop. 70 L (2021–2022)¹ vedtok Stortinget 8. april 2022 at strømstøndslovens virkeområde skal forlenges til å gjelde for energibruk til og med mars 2023. Bakgrunnen for dette er blant annet oppdaterte prognoser om kraftsituasjonen som tilsier at de ekstraordinære strømprisene vil vedvare over tid. For en mer utfyllende omtale av kraftsituasjonen og bakgrunnen for ordningen med strømstøtte vises det til omtalen i Prop. 44 L (2021-2022), Prop. 56 S (2021–2022), samt Prop. 70 L (2021–2022) om forlengelse av ordningen.

I dette høringsutkastet til ny strømstøtteforskrift foreslås det å forlenge den midlertidige ordningen med strømstøtte til jordbruksforetak og veksthus i samsvar med føringene som ble gitt i Prop. 70 L (2021–2022) og Prop 77 S (2021–2022). I Prop. 77 S (2021–2022) Kap.1142 ble det blant annet lagt til grunn at de gjeldende utmålingsreglene for veksthus ikke reflekterte veksthusforetakenes faktiske strømkostnader. I proposisjonen ble det derfor foreslått å innføre en søknadsbasert ordning for veksthus, der strømstøtten utmåles med en kompensasjonsgrad på 80% av foretakets faktiske strømkostnader ut over 70 øre kWt.

For å målrette strømstøtteordningen til å bidra til norsk matproduksjon foreslår departementet å avgrense ordningen for veksthus til bare å gjelde foretak som produserer vekster til humant konsum. Videre foreslås det innført en støtteordning for vanningslag som tilsvarer den for veksthus, noe som er en oppfølging av et oversendelsesforslag i forbindelse med Stortingets behandling av Prop. 70 L (2021–2022).

Til sist foreslås det endringer av mer redaksjonell karakter. Disse endringene er så vidt mange at departementet ser det som mer hensiktsmessig å foreslå en ny forskrift fremfor å gjøre endringer i gjeldende forskrift.

---

¹ Endringer i tolloven (forskriftshjemmel om at loven skal gjelde for Svalbard) og endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (forlenget strømstønad)

2. Nærmere om høringsforslaget

Nedenfor følger en omtale av forslaget til ny strømstøtteforskrift, med hovedvekt på de endringer som er gjort i forhold til gjeldende forskrift.

2.1 Formål, definisjoner og vilkår for strømstøtte

Gjeldende rett

Etter strømstøtteforskriften § 1 skal forskriften medverke til at norsk matproduksjon i jordbruket og produksjon i veksthus opprettholdes ved å etablere en midlertidig støtteordning som følge av ekstraordinære utgifter til elektrisk kraft. Formålsbestemmelsen gir ikke materielle regler, men tjener som bakgrunn for tolking av de enkelte bestemmelsene i forskriften.

Grunnvilkårene for strømstøtte til jordbruksforetak og veksthus er fastsatt i § 2. I § 2 andre ledd er det presisert at det kan gis strømstøtte for utgifter til elektrisk kraft i produksjonen til jordbruksforetak som oppfyller vilkårene for å motta produksjonstilskudd eller avløsertilskudd etter forskrift av 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Bakgrunnen for dette vilkåret var å avgrense støtteordningen til å gjelde for aktive jordbruksforetak, i samsvar med føringene gitt i Prop. 56 S (2021–2022) pkt. 3.1.

For veksthus kan det gis strømstøtte til produksjonen til foretak som er registrert i Enhetsregisteret og som har produksjon av enten grønnsaker, frukt og bær, krydderurter og medisinske urter, blomster og prydplanter, planteskolevekster medregnet skogplanter eller unge planter av blomster, prydplanter, frukt, bær og grønnsaker for utplanting på friland og for salg. Når det gjelder definisjonen av veksthus har departementet i fastsettelsesbrevet til gjeldende forskrift lagt til grunn den alminnelige språklige forståelsen av begrepet, som er en bygning med gjennomskinnelig materiale hvor en dyrker planter i regulert klima. For veksthus kan det bare gis støtte for målepunkt der gjennomsnittlige faktiske strømkostnader overstiger 70 øre kWt per måned. Siden formålet med strømstøtten er å avhjelpe de ekstraordinære utgiftene til elektrisk kraft, ønsket departementet med denne bestemmelsen å avgrense støtten mot de foretak som allerede hadde sikret seg mot høye strømpriser gjennom eksempelvis fastprisavtaler.

For både jordbruksforetak og veksthus er det et vilkår for støtte at den elektriske kraften har vært benyttet «i produksjonen». Departementet la til grunn i høringsbrevet til forskriften at begrepet skal omfatte alle strømkostnader foretaket har hatt til jordbruksproduksjon eller produksjon i veksthus, medregnet strømkostnader til administrasjonsbygg. Forskriften gjelderutgifter til elektrisk kraft påløpt i tidsrommet desember 2021 til og med mars 2022.

Etter strømstøtneadsloven § 4 første ledd kan det gis strømstøtte til nettkunder med egen strømmåler som rettmessig er registrert som husholdningskunde hos nettselskapet. Etter andre ledd kan departementet gi forskrift om blant annet utvidelse av ordningen til nettkunder som driver landbruksvirksomhet. Kravet til nettkunde er et sentralt vilkår for å kunne motta strømstøtte i medhold av strømstøtneadsloven. I gjeldende forskrift om strømstøtte til

jordbruksforetak og veksthus er det ikke gitt regler som gir unntak fra vilkåret om at foretaket må være nettkunde for å kunne motta strømstøtte.

Nærmere om forskriftsforslaget

Departementet foreslår å videreføre formålsbestemmelsen, se utkastet § 1. Departementet foreslår videre å innføre en bestemmelse om forskriftens virkeområde, som fastsetter at det kan gis strømstøtte for utgifter til elektrisk kraft i perioden fra og med april 2022 til og med mars 2023, i samsvar med strømstøtloven § 2. For vanningslag gjøres det en avgrensning slik at det i medhold av forskriften kan gis strømstøtte for utgifter til elektrisk kraft i perioden fra og med mai til og med september 2022, det vil si den perioden det anses aktuelt å vanne jordbruksareal.

Departementet foreslår å innføre en definisjonsbestemmelse om hva som regnes som jordbruksforetak, veksthus og vanningslag, se utkastet § 3. Definisjonen av «jordbruksforetak» innebærer en videreføring av hvilke foretak som etter gjeldende forskrift § 2 vil oppfylle vilkårene for strømstøtte.

Med forslaget til definisjon av «veksthus» gjøres det vesentlige endringer i forhold til gjeldende forskrift. Kravet til at tak og vegger må være av gjennomskinnelig materiale videreføres ikke, slik at alle bygninger der det drives innendørs dyrking av vekster som skal omsettes i markedet vil være omfattet av definisjonen. Bakgrunnen for at veksthus uten gjennomsiktede vegger og tak nå foreslås omfattet av ordningen er at de produserer mat og således bør inkluderes i strømstøtteordningen, jf. § 1. De øvrige økonomiske virkemidlene for jordbruket skal imidlertid ivareta flere formål enn å sikre norsk matproduksjon. Departementet understreker derfor at forslaget om en utvidelse av ordningen til å omfatte denne formen for produksjon, ikke innebærer noe signal om at en ny produksjonsmåte nå prinsipielt kan få tilskudd innenfor jordbrukspolitikkenes øvrige støtteordninger.

Siden vanningslag skal inkluderes i strømstøtteordningen, er det også tatt inn en definisjon av vanningslag, se utkastet § 3 nr. 3. Departementet mener det sentrale for om noen bør inngå i definisjonen er om de utfører vanning av jordbruksareal, og at det ikke er avgjørende hvordan virksomheten er innrettet. Departementet foreslår derfor en vid definisjon, men slik at det stilles som forutsetning at vanningslaget er registrert i Enhetsregisteret, er organisert som ulike former for sammenslutninger, og at de driver virksomhet som kan gi grunnlag for støtte. Formålet med disse avgrensningene er å sikre forvaltningen muligheter for å kontrollere om vilkårene for støtte er oppfylt, eksempelvis ved kontroll av eventuelle strømsikringsavtaler og kostnader som skal føres i regnskap mv. Videre er det i definisjonen presisert at veksthus og jordbruksforetak ikke kan anses som vanningslag. De utgifter slike foretak har til vanning skal derfor kompenseres innenfor de regler som gjelder for den angjeldende virksomhetstypen.

Vilkårene for strømstøtte er fastsatt i utkastet § 4. For jordbruksforetak videreføres vilkåret i gjeldende strømstøtteforskrift § 2 om at foretaket må ha hatt strømutgifter til produksjonen uten materielle endringer. For veksthus gjøres det materielle endringer i forhold til gjeldende strømstøtteforskrift, se utkastet § 4 andre ledd. Det settes som vilkår at veksthuset driver produksjon av vekster til humant konsum. Forslaget innebærer at gjeldende liste over hvilke

vekster som gir grunnlag for strømstøtte faller bort, og at vurderingen er knyttet til om den aktuelle produksjonen er ment å skulle omsettes på markedet som menneskeføde.

Veksthus som både produserer vekster ment for humant konsum og vekster til andre formål, vil kunne få strømstøtte for den delen av virksomheten som er knyttet til produksjon av vekster til humant konsum. Departementet ser at det kan være utfordringer knyttet til å skille mellom strømgifter knyttet til de ulike deler av produksjonen. For å etablere et praktikabelt skille mellom ulike produksjoner foreslår departementet derfor at skillet knyttes til veksthusets omsetning. For et veksthus der f.eks. 50 % av foretakets omsetning er knyttet til pryddplanter og 50 % er knyttet til tomater, gis det strømstøtte for halvparten av foretakets strømforbruk til produksjon i veksthus.

Vilkårene for *vanningslag* foreslås tilsvarende som for jordbruksforetak, slik at det kreves at vanningslaget har faktiske kostnader knyttet til vanning av jordbruksareal, se utkastet § 4 tredje ledd.

Når det gjelder kravet etter strømstøttestyret til at foretakene skal være nettkunde for å kunne motta strømstøtte, har det vist seg at en betydelig andel av jordbruksforetakene ikke er nettkunder med egen strømmåler. For å oppfylle de overordnede målsetninger med forskriften, som er å bidra til å opprettholde norsk matproduksjon på tross av de ekstraordinært høye strømgiftene, har Landbruksdirektoratet praktisert ordningen slik at det er tilstrekkelig at foretakene oppgir de målepunkt der strømforbruket avregnes fra. Dette unntaket fra vilkåret om at støttemottaker må være nettkunde har ikke en tydelig rettslig forankring i gjeldende forskrift.

For å oppfylle de overordnede målsetninger med ordningen, foreslår departementet å videreføre gjeldende praksis med at jordbruksforetak ikke må være nettkunde for å kunne motta strømstøtte. For å sikre et tilstrekkelig rettslig grunnlag for slike utbetalinger, foreslår departementet at den nye forskriften også hjemles i jordlova § 18. Departementet foreslår imidlertid å presisere at veksthus og vanningslag må være nettkunde for å kunne motta strømstøtte, se utkastet §§ 6 og 7, hvor det er presisert at målepunktet må tilhøre virksomheten.

2.2 Utmåling av strømstøtte

Gjeldende rett

I gjeldende strømstøtteforskrift er reglene om utmåling av strømstøtte fastsatt i § 4. Etter § 4 første ledd beregnes støtten tilsvarende som etter strømstøttestyret § 5 første til tredje ledd. Dette betyr at utmålingsreglene for jordbruksforetak og veksthus i utgangspunktet er de samme som for husholdningskunder. Den viktigste forskjellen er at forbrukstaket for jordbruksforetak og veksthus er langt høyere enn for husholdninger, hhv. 20 000 kWt per måned og ubegrenset.

For veksthus kan det bare gis strømstøtte for målepunkt der gjennomsnittlige *faktiske* strømgifter overstiger 70 øre kWt per måned. Departementet mente med denne bestem-

melsen å innføre en begrensning for strømstøtte for veksthus som helt eller delvis hadde sikret seg mot ekstraordinære høye strømpriser gjennom fastprisavtaler eller lignende.

Dersom strømutfgiftene inklusive eventuelle fastpris- eller andre sikringsavtaler overstiger 70 øre kWt, beregnes strømstøtten ut fra den gjennomsnittlige elspotpris for det aktuelle prisområdet, med fradrag for terskelverdien på 70 øre kWt. Fastprisavtaler eller sikringsavtaler har ikke inngått i beregningsgrunnlaget for strømstøtten, noe som betyr at foretak med slike avtaler har fått en vesentlig overkompensasjon sett i forhold til foretak uten slike avtaler. Etter at ordningen med strømstøtte ble iverksatt, har det vist seg at flere veksthus har inngått sikringsavtaler eller ervervet andre finansielle instrumenter for å sikre seg mot høye strømpriser. Strømstøtteordningen for veksthus har således i praksis gitt en vesentlig større kompensasjonsgrad enn husholdningskunder og jordbruksforetak, som i liten grad har inngått slike strømsikringsavtaler.

Nærmere om forskriftsforslaget

Som en oppfølging av Prop. 70 L (2021–2022) foreslås det at strømstøtte til veksthus skal beregnes med utgangspunkt i foretakets faktiske kostnader utover 70 øre per kWt. Gjeldende unntak fra forbrukstak for veksthus foreslås videreført uten endringer. Det presiseres at kostnader knyttet til nettleie eller andre utgifter til levering av strøm skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget for strømstøtte.

Når det gjelder utmåling av strømstøtte til vanningslag, gjør de samme hensyn som begrunner de særskilte utmålingsreglene for veksthus seg også gjeldende for vanningslag. Som for veksthus, utgjør elektrisk kraft en sentral innsatsfaktor i vanningslagenes virksomhet. Dette tilsier at også mange vanningslag har inngått ulike former for fastprisavtaler eller sikringsavtaler for utgifter til elektrisk kraft, for å sikre forutsigbare strømpriser. Som for veksthus, bør slike avtaler hensyntas i utmålingen av strømstøtte. Videre varierer vanningslag betydelig i omfang og innretning, noe som gjør det lite hensiktsmessig å fastsette et forbrukstak for strømstøtten. På grunn av de mange likhetstrekkene mellom veksthus og vanningslag, foreslår departementet at utmålingsreglene for vanningslag settes likt som for veksthus.

Når det gjelder jordbruksforetak, foreslår departementet å videreføre utmålingsreglene for strømstøtte til disse uten materielle endringer.

2.3 Krav til registrering og søknad, utbetalingstidspunkt

Gjeldende rett

I gjeldende strømstøtteforskrift § 3 er det satt som vilkår for å kunne omfattes av strømstøtteordningen at veksthuset eller jordbruksforetaket innen 15. mai 2022 har registrert nødvendige opplysninger i skjema fastsatt av Landbruksdirektoratet.

Nærmere om forskriftsforslaget

Som nevnt i punkt 2.2 foreslår departementet å innføre nye utmålingsregler for veksthus og vanningslag. Disse utmålingsreglene fordrer at foretakene gjør beregninger av strømkostnader, der en blant annet må avstemme de strømkostnader som fremgår av faktura fra strømselskapet opp mot sikringsavtaler eller andre finansielle instrumenter som foretaket har for å

forskriften § 7 er Landbruksdirektoratet gitt en hjemmel til å kunne dispensere fra kravet om at foretak må registrere seg innen 15. mai 2022 for å kunne motta strømstøtte.

Etter gjeldende ordning beregnes strømstøtte på grunnlag av forbruksdata fra Reguleringsmyndigheten for energi (RME), for de målepunkt som foretaket oppgir. I strømstøtteforskriften § 7 er det derfor gitt bestemmelser om at RME uten hinder av taushetsplikt kan utlevere nødvendige opplysninger til Landbruksdirektoratet for fastsetting av støtte etter forskriften. Etter strømstøtteforskriften § 8 plikter foretakene som omfattes av ordningen å gi Landbruksdirektoratet alle de opplysninger som anses nødvendig for å kunne forvalte støtteordningen. Ved kontroll vil derfor strømstøttemottakere blant annet kunne pålegges å legge frem dokumentasjon på utgifter til elektrisk kraft i produksjonen. Landbruksdirektoratet kan videre i medhold av § 9 kreve tilbakebetalt feilaktige utbetalinger, eller motregne tilbakebetalingskravet i senere støtteutbetalinger.

Nærmere om forskriftsforslaget

Departementet foreslår å videreføre reglene om forvaltningsmyndighet, klageordning, innhenting av opplysninger fra RME og retting av feilutbetalinger uten materielle endringer, se utkastet §§ 11, 14 og 15. For at Landbruksdirektoratet enklere skal kunne fange opp forhold av betydning for utbetaling av strømstøtte, foreslår departementet å fastsette en plikt for foretakene til å uten ugrunnet opphold varsle direktoratet om forhold som helt eller delvis medfører at vilkårene for strømstøtte ikke lenger er oppfylt, se utkastet § 14. Eksempler på slike forhold vil være dersom et veksthus som produserer vekster til humant konsum går over til produksjon av vekster til andre formål, eller dersom et jordbruksforetak avviker næringsvirksomheten som gir grunnlag for produksjonstilskudd.

Med kravet til at varsling skal skje «uten ugrunnet opphold» mener departementet at varselet må inngis så snart foretaket har tatt en endelig beslutning om de driftsendringer som utløser varslingsplikten, men likevel slik at foretakene gis en frist på noen dager til å kunne områ seg på før varselet må sendes.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om å innføre krav til søknader for strømstøtte til veksthus og vanningslag vil medføre en økt arbeidsmengde for Landbruksdirektoratet. Videre er det behov for utvikle elektroniske søknadsskjema for veksthus og vanningslag, samt at det vil være utgifter til varsling av støttmottakere om den nye ordningen. Ordningen vil også medføre noe ekstra administrasjon for veksthus og vanningslag, som vil måtte sende kvartalsvise søknader om strømstøtte. Departementet mener likevel at fordelene med en mer presis forvaltning av ordningen oppveier disse ulempene. Når strømstøtteordningen skal vare over lengre tid er det også behov for å videreutvikle systemet knyttet til innhenting av forbruksdata fra RME.

Departementet har i Prop. 56 S (2021–2022) beregnet det samlede bevilgningsbehovet for strømstøtteordningen på 500 mill. kroner. Utgiftene dekkes gjennom en overslagsbevilgning. En mindre del av bevilgningen kan bli brukt til å dekke Landbruksdirektoratets administrative og IT-utviklingskostnader knyttet til ordningen. Merutgiftene knyttet til det nye forskriftsforslaget foreslås dekket gjennom tildelt budsjetteramme for ordningen.